

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 0651-12/12-4/2
Ljubljana, 14. 3. 2013

OSNUTEK

Z A P I S N I K

4. seje Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, ki je potekala v sredo, 6. 3. 2013, v sobi 212/II, Ljubljana, Šubičeva 4.

Seja se je začela ob 12.00 uri in zaključila ob 13.55 uri.

Prisotni:

- predsednik: mag. Peter Požun
- člani: Igor Antauer, mag. Stojan Binder, dr. Janvit Golob, Tomaž Horvat, mag., mag. Darija Kuzmanič Korva, mag. Dušan Semolič, mag. Stevo Ščavničar
- nadomestni član: Mitja Bervar (nadomeščal Bojano Potočan).

Opravičeno odsotni:

- članici: mag. Marija Lah in Bojana Potočan.

Ostali prisotni:

- mag. Martina Trbanc, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve,
- Simona Smolej, Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo,
- Boris Koprivnikar, Skupnost socialnih zavodov Slovenije,
- Perica Radonjič, Sindikat centrov za socialno delo – SINCE07 – PERGAM,
- Dragica Kekec, Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije,
- Dane Kastelic, Zveza paraplegikov Slovenije,
- Boris Šuštaršič, Goran Kustura, Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije,
- Nace Kovač, ŠENT – Slovensko združenje za duševno zdravje.

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 3. seje komisije
2. Predlog Resolucije o Nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020 (ReNPSV13–20), EPA 1012 - VI

Sejo sta vodila podpredsednik komisije Tomaž Horvat, mag. (v uvodnem delu, do razprave državnih svetnikov v okviru 2. točke dnevnega reda) ter predsednik komisije mag. Peter Požun (preostali del seje).

Ad 1)

Zapisnik 3. seje komisije je bil potrjen brez pripomb (8 ZA, 0 PROTI).

Ad 2)

Komisija je obravnavala Predlog Resolucije o Nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013 - 2020, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru poslala Vlada Republike Slovenije.

Komisija predlog resolucije **podpira, obenem pa poziva predlagatelja, da v razpravi izražene konstruktivne pripombe članov komisije in zainteresirane javnosti v čim večji meri upošteva v nadaljevanju zakonodajnega postopka.**

Predlog nacionalnega programa za obdobje 2013 - 2020 opredeljuje osnovna izhodišča za razvoj sistema, cilje in strategije razvoja socialnega varstva, določa mrežo javne službe socialnovarstvenih storitev in javnih socialnovarstvenih programov, opredeljuje način njihovega izvajanja in spremljanja ter odgovornost posameznih akterjev na različnih ravneh. Sestavni del predloga resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva so tudi tri priloge, ki jih predlagatelj navaja kot pomemben sestavni del dokumenta in zajemajo ocene uresničevanja prejšnjega nacionalnega programa za obdobje 2006 – 2010 (priloga 1), ključne okoliščine in dejavnike vpliva na delovanje sistema socialnega varstva (priloga 2) ter podrobneje definirajo kazalnike za spremljanje uresničevanja ciljev nacionalnega programa v obdobju 2013 – 2020 (priloga 3).

Predlagatelj posebej izpostavlja vpliv različnih dejavnikov na delovanje sistema socialnega varstva, ki se velikokrat ne dotikajo izključno omenjenega sistema ali danih demografskih razmer v državi, ampak so v tesni povezavi z različnimi drugimi javnimi politikami in področji delovanja države, na katere pa sama politika socialnega varstva nima direktnega vpliva (gospodarska politika, politika zaposlovanja, stanovanjska politika, zdravstvena politika, politike na področju invalidskega varstva, družinska politika itd.). Dokument zato močno izpostavlja nujnost medresorskega sodelovanja in usklajevanja učinkov posameznih politik med seboj.

Pri določanju ciljev nacionalnega programa ter oblikovanju oziroma širjenju posameznih mrež izvajalcev predlagatelj kot enega od ključnih dejavnikov izpostavlja demografski dejavnik. Poseben poudarek v tekstu je dan tudi aktivnemu pristopu k doseganju posameznih ciljev, krepitvi skupnostnih oblik socialnega varstva, zlasti na področju varstva in pomoči starejšim, pa tudi drugim ranljivim skupinam prebivalstva. Velikokrat je omenjeno tudi socialno podjetništvo kot eden od načinov za doseganje ciljev na področju socialne vključenosti in povečanja stopnje zaposlovanja.

Za izvedbo nacionalnega programa, ki je v osnovi strateški dokument, sta predvidena dva izvedbena načrta - na nacionalni in regijski ravni, vsak v trajanju po približno štiri leta. Prvi izvedbeni načrt naj bi Vlada RS sprejela v štirih mesecih po sprejemu resolucije. Nato sledijo izvedbeni načrti na regijski ravni in vključevanje ciljev za tiste socialno varstvene storitve, ki so v pristojnosti lokalnih skupnosti (v največji meri pomoč na domu), v občinske planske načrte. Regijske izvedbene načrte, pri pripravi katerih bodo sodelovale občine in jih posledično tudi potrdile, naj bi koordinirali centri za socialno delo na regijski ravni, na podlagi njihove že nekaj časa pričakovane dve-nivojske reorganizacije.

Za polno realizacijo ciljev nacionalnega programa za obdobje 2013 - 2020 se predvideva, da bi v letu 2020 potrebovali več kot 600 milijonov evrov, pri čemer predlagatelj, na podlagi pričakovanja povišanja obsega evropskih sredstev namenjenih za socialno vključevanje v povezavi z novo finančno perspektivo EU za obdobje 2014 – 2020, v veliki meri računa predvsem na učinkovito črpanje evropskih sredstev. Načrti črpanja sredstev za specifična področja naj bi bili že v pripravi.

Komisija je bila seznanjena s pisnima stališčema Skupnosti občin Slovenije in YHD – Društva za teorijo in kulturo hendikepa, v razpravi pa tudi s stališči Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije, Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, SINCE07-Sindikata centrov za socialno delo ter ŠENT – Slovenskega združenja za duševno zdravje.

Skupnost občin Slovenije je v svojih dopisih opozorila na izvedbeni del nacionalnega programa, torej na roke ter pristojnosti za pripravo izvedbenih načrtov ter predvideno financiranje, zlasti v zvezi z načrtovanim precejšnjim povečanjem deleža občin. Predstavnica predlagatelja je pojasnila, da so se pripombe nanašale na verzijo predloga resolucije iz decembra 2012 ter da so bile v vmesnem času navedene pripombe v največji možni meri upoštevane. Pojasnila je tudi, da je predvideno povečanje potreb po finančnih sredstvih s strani občin v veliki meri povezano s predvidenimi demografskimi gibanji in s tem predvidenim povečanjem potreb po storitvah pomoči na domu in oskrbe v domovih za ostarele, pri katerih po trenutno veljavni zakonodaji občine nastopajo v vlogi financerja oziroma so-financerja omenjenih storitev. Kot možnost za razbremenitev občinskih proračunov se predlaga čim prejšnja ureditev sistema dolgotrajne oskrbe, ki mora temeljiti na primernem sistemu financiranja.

Prav tako naj bi predlagatelj upošteval pripombe YHD – Društva za teorijo in kulturo hendikepa, ki meni, da je nacionalni program nedorečen, brez razvidnih konkretnih ukrepov, ter da se še vedno daje prioriteto sistemskemu financiranju institucionalnega varstva pred posameznimi programi skupnostne skrbi. Opozarjajo tudi na neustrezno opredeljeno vsebino programov za organizacijo in spodbujanje neodvisnega življenja invalidov ter na neprimeren cilj povečanja števila družinskih pomočnikov za 100 %, saj naj bi praksa pokazala, da ne gre za ustrezno obliko zagotavljanja pomoči na domu, ker ne zadosti potrebam uporabnikov, ki bi potrebovali celodnevno institucionalno oskrbo. Predstavnica predlagatelja je v zvezi s pripombami pojasnila, da so pri vseh mrežah programov opisi izvajanja in načini financiranja slednjih bolj splošni, ker je trenutno težko predvidevati konkretne potrebe po posameznih programih v prihodnjih letih. Konkretnije naj bi bili programi in njihovo financiranje opredeljeni v nacionalnem akcijskem načrtu, ki naj bi bil pripravljen do poletja letošnjega leta. Kar se tiče pripomb glede instituta družinskega pomočnika tudi ministrstvo ugotavlja, da ne gre za najbolj ustrezno obliko pomoči, zlasti v primerjavi z institutom osebnega asistenta, ki ga kot novo obliko pomoči predvideva Zakon o osebni asistenci, ki je tudi že dlje časa v pripravi. Ministrstvo rešitev vidi v re-definiranju instituta družinskega pomočnika in njegovih pravic tako v Zakonu o osebni asistenci kot Zakonu o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, na sprejem katerega se sicer čaka že leta.

Komisija se je seznanila s pripombami Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije, ki sicer predlog resolucije iz načelnih razlogov podpira, ker meni, da se s tovrstnim dokumentom ohranja identiteta socialne države. Hkrati pa opozarjajo na to, da iz dokumenta izhaja, da se invalide počasi pomika na družbeni rob, s tem pa se slabša njihov položaj. V samem tekstu je sicer po njihovem mnenju veliko identifikacijske zmede, saj se v zvezi z invalidi uporablja toliko različnih pojmov, da jim je težko slediti in da so včasih tudi vsebinsko težko razumljivi. Menijo, da je dobro koncipirana državna socialna politika lahko tudi produkcijski faktor, a predlog novega nacionalnega programa po njihovem mnenju tega ne ponuja. Menijo, da se socialno politiko še vedno dojema v preveč klasičnem smislu, torej kot sistem denarnih transferjev in institucij, pri čemer se zanemarija možen vpliv modernih tehnoloških postopkov, s katerimi se lahko starejšo osebo ali invalida dolgo ohranja samostojnega in aktivnega, kar na dolgi rok močno zmanjša finančno obremenitev družbe. Prav tako menijo, da se pri iskanju novih rešitev in programov premalo upoštevata napredek na področju zdravstvene oskrbe in razvoj na področju medicine.

Tudi Skupnost socialnih zavodov Slovenije predlog resolucije v osnovi podpira, saj po njihovem mnenju ponuja neke osnovne usmeritve, ki jih sistem socialnega varstva nujno potrebuje za svoje delovanje. Ker so sodelovali pri pripravi resolucije, so svoje konkretne

pripombe podali že v času javne razprave. V razpravi so zato izpostavili nekaj načelnih pomislekov in predlogov za morebitno izboljšanje dokumenta. Menijo, da bi obravnavani dokument moral bolj sistematično povezati aktivnosti nevladnih organizacij ter javni in zasebni sektor ter doseči večjo učinkovitost, sedaj zelo razpršenih storitev v bolj enovit sistem, na podlagi bolj inovativnih pristopov k izvajanju storitev in programov. S tem bi se bolj sistematično zagotavljala socialna varnost in inkluzija, v sistem pa bi se vnesla višja dodana vrednost ob nelinearno višjih stroških.

Več napora bi po njihovem mnenju morali vložiti v področje razvoja in raziskav, vplivanja na javno mnenje, način življenja in informiranost ljudi. Tudi področje preventive je po njihovem mnenju pomanjkljivo urejeno. Raziskovati bi morali tiste ključne dejavnike, ki posameznike namesto v zdravo in aktivno življenje vodijo v probleme, bolezni, ogroženost itd., da bi znali v tej prelomni točki, ki odloča o nadaljevanju življenja posameznika slednjega pravilno usmeriti. In ne skušati zgolj omiliti posledice. Izkušnje z drugačnimi pristopi v tujini namreč kažejo, da se da doseči, da se doba odvisnosti posameznika od tuje nege in pomoči kljub povečanju življenjske dobe skrajša.

Opozarjajo tudi na to, da zgolj vsebinska dobra priprava programa ne bo dala ustreznih rezultatov brez zagotovljenih ustreznih sredstev za njegovo realizacijo. Pri tem kot nerealno ocenjujejo v nacionalnem programu načrtovano povečevanje obremenitve blagajne obveznega zdravstvenega zavarovanja in pričakovani dvig pridobljenih evropskih sredstev. Opozarjajo tudi na še en pomemben vir financiranja, to je zasebna sredstva, torej neposredna plačila uporabnikov za izvajanje javne službe, ki močno upada in katerega posledica bo zelo verjetno dodatna obremenitev socialnih transferjev oziroma javnih blagajn.

Predstavnik ŠENT-a je izrazil podporo čim hitrejšemu sprejetju nacionalnega programa, saj se z njegovim sprejemom zamuja že dve leti s tem pa tudi preprečuje aktivno delovanje več sto organizacijam, ki omogočajo več kot 1000 delovnih mest in izvajajo storitve in programe za več kot 200.000 vključenih uporabnikov. Na podlagi navedenih podatkov predlagajo, da bi se izvajalce storitev v prihodnje v zakonskih in podzakonskih predpisih bolj ustrezno umestilo, kar bi omogočilo njihovo bolj stabilno financiranje hkrati pa tudi bolj stabilno in kvalitetno izvajanje storitev.

Podpirajo vključevanje različnih interesnih skupin v fazo oblikovanja nacionalnega programa, vendar menijo, da bi v prihodnje bilo dobro pri določanju obsega posameznega programa prednostno upoštevati ocene dejanskih potreb prebivalstva pred neposrednimi interesi izvajalcev za izvajanje njihovih programov ne glede na to ali slednji ustrezajo dejanskim potrebam ali ne. Svetujejo tudi previdnost pri prenosu posameznih pristojnosti na lokalno raven, ki bi morala biti strokovno, kadrovsko in finančno ustrezno podprta. V primeru, da bi se odločili povečevati delež zasebnih sredstev preko dviga prispevka posameznikov, bo potrebno računati tudi na uvedbo sistema so-odločanja pri upravljanju sistema.

Sindikata centrov za socialno delo - SINCE07 - Pergam je izrazil nasprotovanje finančnemu delu predloga nacionalnega programa, pri čemer problema pridobivanja sredstev ne vidi zgolj glede evropskih sredstev, ampak zlasti pri virih v Sloveniji, torej iz proračuna države in občin ter javne zdravstvene blagajne (predvidoma dodatnih 71 mio v letu 2020). Opozarjajo na to, da je v pripravi Zakon o socialnovarstveni dejavnosti, ki se ga pri pripravi nacionalnega programa ni upoštevalo, čeprav iz njegovih osnutkov izhaja, da naj bi se določene naloge iz centrov za socialno delo prenesle na občine, kar bi pomenilo bistveno večje obremenitve občinskih proračunov, kot nakazuje trenutna finančna projekcija nacionalnega programa. Kar se tiče kadrovskih virov pa opozarjajo, da je v Sloveniji področje socialnega varstva kadrovsko podhranjeno (42 % povprečja EU) ter da se zaradi varčevalnih ukrepov predvideva 1 % znižanje zaposlenosti na letni ravni, zato so pričakovanja nacionalnega programa o dodatnih 5.000 zaposlitvah nerealna.

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide meni, da je z vidika vloženega truda v pripravo dokumenta slednjemu potrebno izreči pohvalo ter kot pozitivno ocenjuje osredotočenje programa na tri ključne cilje – zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti ogroženih in ranljivih skupin prebivalstva, izboljšanje razpoložljivosti in pestrosti ter zagotavljanje dostopnosti in dosegljivosti programov ter izboljševanje kakovosti storitev in programov ter drugih oblik pomoči. Slednjega naj bi se dosegalo s povečanjem učinkovitosti upravljanja in vodenja izvajalskih organizacij, povečanjem njihove avtonomije, zagotavljanjem večjega vpliva uporabnikov in predstavnikov uporabnikov na načrtovanje in izvajanje storitev ter upravljanjem kakovosti. Z uvedbo enotnega sistema upravljanja kakovosti bi se torej zagotovilo ustrezen nivo postopnega sistematičnega zagotavljanja poenotenja kvalitete storitev izvajalcev in medsebojne primerljivosti le-teh.

Komisija kot pozitivno ocenjuje, da so verifikacije javnih programov obvezne, pri tem pa podaja konkretno pripombo k četrtemu odstavku podpoglavja 3.2. Mreža javne službe na področju socialnovarstvenih programov:

V zadnjem stavku četrtega odstavka podpoglavja 3.2. naj se za besedo »sprotno« doda beseda »letno«.

Obrazložitev:

Z letno evalvacijo javnih verificiranih programov bi se omogočilo kontinuirano izvajanje posameznih programov, ki trenutno nimajo zagotovljenega stabilnega financiranja v mreži, saj se jim finančna sredstva zagotovijo zgolj za določeno obdobje, nato pa morajo zanje ponovno zaprositi preko kandidiranja na razpisih. Z letnim evalviranjem bi se tako omogočilo verificiranim programom, ki bi bili potrjeno dobri, da se kontinuirano financirajo na podlagi njihove vključitve v javno mrežo, ki bi se s tem dopolnila. S tem bi se jim zagotovil stabilen vir financiranja in hkrati ohranil ali zvišal nivo kakovosti izvajanja programov in storitev.

* * *

Komisija kot dobro pripravljen ocenjuje tudi okvir za razvoj mreže izvajalcev in obsega javne službe, predstavljen v 3. poglavju nacionalnega programa, v katerem se jasno opredeljuje tri sklope storitev, ki jih zajema mreža javne službe, podrobneje navaja namen posameznih skupin socialnovarstvenih storitev in programov (preventiva, kurativa in vzdrževanje) ter nakaže načrtovani pristop k širjenju mreže storitev. Komisija podaja zgolj sledečo konkretno pripombo k podpoglavju B.2 Pomoč na domu za odrasle invalidne osebe, kronično bolne in osebe z dolgotrajnimi okvarami zdravja (str. 13):

V podpoglavju B.2 so kot ciljna skupina med drugim navedeni tudi kronično bolni in osebe z dolgotrajnimi okvarami zdravja, ki nimajo priznanega statusa invalida in so po oceni pristojnega centra za socialno delo brez občasne pomoči druge osebe nesposobne za samostojno življenje. Glede na to, da centri za socialno delo nimajo podlage in tudi niso usposobljeni za podajanje ocene o invalidnosti, kronični obolezlosti ali dolgotrajnih okvarah zdravja, zato bi moralo biti v tem primeru bolj določeno opredeljeno na kateri podlagi (npr. na podlagi zdravniškega spričevala) bodo centri za socialno delo podajali tovrstne ocene.

Komisija navkljub razumevanju pripomb občin glede predvidenih povečanih finančnih obremenitev meni, da se obseg pomoči na domu v prihodnje ne bi smel nižati, kvečjemu bi lahko cilj zastavili celo višje kot je sedaj (3,5 % ciljne populacije oziroma okoli 14.000 oseb). Analize namreč kažejo, da ljudje storitve pomoči na domu uporabljajo v povprečju pet let pred odhodom v domsko oskrbo ter da bi se ljudje omenjene storitve posluževali še v večji meri, če bi jim bila bolj dostopna, tako z vidika obsega ponudbe kot finančne obremenitve. Slednja bi se lahko zmanjšala z uvedbo zavarovanja za dolgotrajno oskrbo ali preko obstoječega sistema socialne pomoči. Prav tako ni zanemarljivo dejstvo, da v zadnjem času zaradi poslabšanja socialnega statusa ljudje odhajajo iz institucionalne oskrbe nazaj domov, v domačo oskrbo, saj se z njihovo pokojnino, ki je ostala edini vir, preživljajo družine. Posledično bomo v prihodnje potrebovali še bolj razvejano paleto pomoči na domu in v večjem obsegu kot sedaj. Ker dobro organizirane storitve pomoči na domu lahko omogočijo

ljudem, da čim dlje ostanejo v domačem okolju in da so čim dlje aktivni, bi jih morali dodatno krepiti.

Glede navajanja podatkov in ocen o stopnji tveganja revščine v Sloveniji (v enočlanskih gospodinjstvih je 40 %-na, v enočlanskih gospodinjstvih starih nad 65 let pa 45 %-na) in pretiranega poudarjanja pozitivnih ugotovitev glede primerjav s povprečjem Evropske unije, komisija opozarja, da stopnja tveganja revščine v Sloveniji iz leta v leto narašča in da bi bilo potrebno v zvezi s tem bolj aktivno ukrepati. Stanja ne bi smeli jemati za samoumevnega ali zadovoljivega zgolj zaradi tega, ker kazalniki na tem področju primerjalno gledano niso najslabši.

Glede predvidenega povečanja kadrovskih virov zaradi širitve mreže komisija opozarja na trenutno podhranjenost sistema socialnega varstva kar se tiče kadrovskih virov, zato opozarja, da bo to lahko predstavljalo resen problem za realizacijo programov in uresničevanje zastavljenih ciljev nacionalnega programa, če se število zaposlenih ne bo povečalo v zadostni meri.

V zvezi z izvajanjem nacionalnega programa komisija ugotavlja, da finančne ocene posledic posameznih ciljev in ukrepov niso prikazane v zadovoljivi meri oziroma dovolj realno, saj zgolj neke okvirne odstotkovne ocene povečanja posameznih virov financiranja ne povedo dovolj o dejanskih finančnih posledicah izvajanja posameznih segmentov nacionalnega programa.

Komisija ocenjuje, da je realizacija predloženega nacionalnega programa z vidika zagotovljenih finančnih sredstev vprašljiva, saj je precejšen del predvidenih virov sredstev vezan na gospodarsko aktivnost in zaposlenost, kar pomeni da manjka realna podlaga za zagotovitev predvidene višine finančnih sredstev.

Ob realnih stopnjah brezposelnosti, ki so daleč najvišje v zadnjih desetletjih, in še vedno trajajoči gospodarski krizi, je načrtovana finančna struktura nacionalnega programa po mnenju komisije preveč optimistično zastavljena. Komisija namreč ugotavlja, da nacionalni program za leto 2020 glede na leto 2011 po eni strani predvideva 6-odstotno povečanje namenskih sredstev iz državnega proračuna, na drugi strani pa precej povečano obremenitev blagajne zdravstvenega zavarovanja, finančnih obveznosti občin ter več kot tisoč-odstotno povečanje sredstev iz EU, od kjer naj bi v letu 2020 pridobili več kot 22 milijonov sredstev. Glede na trenutne izkušnje s črpanjem evropskih sredstev, so bili izraženi resni pomisleki glede realnosti tovrstnih ocen oziroma pričakovanj. Če ne drugega, bi bilo potrebno že v nacionalnem programu jasneje specificirati načine predvidenega črpanja evropskih sredstev ter že vnaprej določiti načine njihove porabili.

Komisija opozarja, da je po podatkih Eurostat-a Slovenija trenutno na samem evropskem repu po številu zdravih let, ki jih lahko pričakuje povprečen Slovenec, to je 54 let (primerjalno: na Malti in na Švedskem 70 let). Na podlagi tovrstnih podatkov je torej moč pričakovati povečanje potreb po zdravstveni oskrbi, kar bo pomenilo dodaten pritisk na že sedaj preobremenjeno blagajno obveznega zdravstvenega zavarovanja. Komisija zato izraža zaskrbljenost nad napovedanimi povečanimi potrebami po financiranju storitev socialnega varstva iz blagajne zdravstvenega zavarovanja, saj bi to lahko pomenilo zmanjšanje razpoložljivega obsega sredstev za izvajanje zdravstvene dejavnosti. Zaradi tesne povezanosti posameznih segmentov sistema med seboj, je zato še toliko bolj potrebno pretehtati vsako načrtovano spremembo na posameznem parcialnem segmentu.

Komisija v zvezi s politiko zaposlovanja, katere ukrepi imajo posledice za socialni položaj posameznikov, opozarja, da je realno pričakovati, da se stopnja brezposelnosti še nekaj časa ne bo znižala, da se bo nadaljevalo staranje delovne sile ter da se število prejemnikov denarne socialne pomoči ne bo zniževalo, prav tako pa število neaktivnih prebivalcev. Pri

tem je potrebno izpostaviti velik delež brezposelnih mladih, ki se z veliko zamudo vključujejo na trg dela in za katere moramo čim prej začeti iskati učinkovite rešitve za zaposlitev (morebiti preko socialnega podjetništva ali javnih del) ali jih vsaj primerno motivirati in jim dati upanje za prihodnost. Prav tako je pomembno razmerje med tistim delom neaktivnega prebivalstva, ki si resnično ne more pomagati sam ter tistim, ki si sicer lahko, a je zaradi različnih vzrokov izpadel iz sistema zaposlovanja, saj se bo v prihodnje še povečevalo in to v smer tistih, ki so še lahko aktivni.

Komisija izraža upanje, da bodo pomemben korak k čimprejšnji ponovni aktivaciji oseb, ki ostanejo brez zaposlitve, prispevale pred kratkim sprejete določbe novele Zakona o urejanju trga dela, ki omogočajo delavcu, ki mu delodajalec odpove pogodbo o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali razloga nesposobnosti, da se že v fazi odpovednega roka prijavi na zavodu za zaposlovanje zaradi pridobitve informacij o trgu dela in zaposlovanju ter si s tem poveča zaposlitvene možnosti.

Komisija opozarja, da bi bilo potrebno bolj intenzivno in preventivno ukrepati v zvezi z visokim deležem dolgotrajno brezposelnih, predvsem z zagotovitvijo tesnejših povezav s programi na področju aktivne politike zaposlovanja in tudi ozaveščanjem ljudi o različnih možnostih aktivacije.

Komisija podpira idejo o tem, da bi okrepitev področja socialnega podjetništva lahko pomenila velik napredek na področju zaposlovanja najbolj ranljivih skupin prebivalstva, a meni, da je trenutno to področje pri nas še v začetni razvojni fazi, podporno okolje je prešibko in preveč je ovir za uspešno implementacijo poslovnih idej na tem področju. Sprejete zakonske določbe same po sebi namreč niso dovolj za zagon socialnih podjetij in s tem zagotavljanje novih delovnih mest, zato bi bilo potrebno natančno analizirati dejanske možnosti za ustanavljanje socialnih podjetij in na podlagi ugotovitev ponuditi več spodbud in podpore v fazi implementacije poslovnih idej.

Komisija opozarja, da je dokument na več mestih neusklajen z dejstvi o pravkar sprejeti zakonodaji s področja delovnih razmerij in urejanja trga dela (primer: poglavje 4.1. Politika zaposlovanja, str. 42 in 43), zato poziva predlagatelja, da besedilo predloga resolucije ustrezno dopolni ali spremeni v skladu s sprejetima Zakonom o delovnih razmerjih (ZDR-1) ter Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-A).

Komisija opozarja na tesno povezanost sistema socialnega varstva s sistemom zdravstvenega varstva. Povečevanje potreb po zdravstveni oskrbi, ki jim sistem zaradi varčevalnih ukrepov in pomanjkanja kadrovskih in finančnih virov ne more več ustrezno slediti in jih zadovoljiti, se namreč odraža v slabšem zdravstvenem stanju prebivalstva, s tem pa posredno tudi v večji obremenitvi socialnega sistema. Zato komisija meni, da bi bilo smiselno oba nacionalna programa pripravljati in sprejemati vzporedno ter uskladiti strategije in cilje, ob upoštevanju njunih medsebojnih učinkov. Ob tem komisija opozarja, da na področju priprave nacionalnega programa zdravstvenega varstva ni zaznati pravih aktivnosti. Povezovanje bi bilo smiselno tudi zaradi doseganja sinergij in z višjo stopnjo učinkovitosti porabe sredstev dosegli tako višjo stopnjo zadovoljstva uporabnikov kot višjo kakovost izvedenih storitev.

Komisija se zaveda, da predlog resolucije nacionalnega programa predstavlja okvirni, strateški dokument, ki zgolj usmerja sistem, a vendarle meni, da bi tudi njegova priprava in finančna struktura morali temeljiti na realnih podlagah. Cilji bi morali biti zastavljeni čim bolj realno in če zaradi pomanjkanja sredstev ne gre drugače, celo po principu prioritete. V skladu z navedenim komisija poziva, da naj bodo izvedbeni akti, ki bodo pripravljani na podlagi nacionalnega programa, zastavljeni realno in finančno ustrezno podprti, zato da njihova realizacija ne bo vprašljiva.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije mag. Peter Požun.

* * *

Komisija je ob koncu razprave sprejela (9 ZA, 0 PROTI) sledeči sklep, ki je bil poleg pripomb in mnenj iz razprave vključen v mnenje komisije:

»Komisija predlog resolucije podpira, obenem pa poziva predlagatelja, da v razpravi izražene konstruktivne pripombe članov komisije in zainteresirane javnosti v čim večji meri upošteva v nadaljevanju zakonodajnega postopka.«

* * *

V okviru razprave o Predlogu nacionalnega programa socialnega varstva so bili podani tudi sledeči predlogi:

1. dr. Janvit Golob je pozval k aktivnem vključevanju državnih svetnikov in Državnega sveta kot celote v napore za zagotovitev novih delovnih mest in s tem znižanje stopnje brezposelnosti, zlasti med mladimi. Ker je za doseg tovrstnih ciljev potrebno zagotoviti ustrezen kapital, rešitev vidi v razreševanju problematike velikih količin kapitala, ki so odtekle iz države pred začetkom gospodarske krize in ki so v tesni povezavi visoko zadolženostjo bank. Menil je, da bi morali najti mehanizme, s katerimi bi država omenjena sredstva pridobila nazaj.
Predsednik komisije mag. Peter Požun je v zvezi s tem predlogom pojasnil, da je Državni svet že izvedel nekaj aktivnosti na tem področju, saj je pred kratkim zahteval posebno parlamentarno preiskavo o ugotavljanju zlorab v slovenskem bančnem sistemu, leta 2012 pa je na 47. seji 3. 7. 2012 sprejel Resolucijo Državnega sveta Republike Slovenije za izhod Slovenije iz družbene krize, v kateri je opozoril na vsa navedena sporna vprašanja in problematike.
2. Mag. Dušan Semolič je predlagal, da komisija enkrat v prihodnosti opravi razpravo o problematiki razvoja področja socialnega podjetništva (o praktičnih ovirah za hitrejši razvoj področja ter možnih rešitvah) ter razpravo o spremembah zakonodaje glede osnovnega zneska minimalnega dohodka, ki je na podlagi trenutno veljavnih določb Zakona za uravnoteženje javnih financ določen na ravni 260 evrov in tako naj bi ostalo vse do 31. decembra leta 2014. Po njegovem mnenju bi morali omenjeni znesek dvigniti na raven, ki bi posamezniku dejansko omogočala preživetje in dostojno življenje.

Nuša Zupanec
sekretarka komisije

mag. Peter Požun
predsednik komisije